

WYMAGANIA EDUKACYJNE

Wiedza o społeczeństwie – klasa VIII

Wymagania niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych

Zakres stosowania. Dokument przygotowano dla klasy VIII w roku szkolnym 2026/2027. Zgodnie z przepisami przejściowymi klasa VIII realizuje dotychczasową podstawę programową wiedzy o społeczeństwie, w brzmieniu uwzględniającym zmiany obowiązujące od 1 września 2024 r.

Założenia

- Wymagania dotyczą osiągnięć ucznia w zakresie wiedzy oraz umiejętności społecznych i obywatelskich; nie obejmują zachowania, cech osobowości, aktywności, systematyczności ani włożonego wysiłku.
- Każdy wyższy poziom obejmuje wymagania poziomów niższych. Ocenę ustala się na podstawie poziomu opanowania wymagań określonych dla realizowanych treści.
- Wymagania zapisano w pierwszej osobie liczby pojedynczej, z użyciem czasowników operacyjnych. Mają charakter ogólny; szczegółowe kryteria sukcesu do zadań, sprawdzianów, wypowiedzi, analiz źródeł i problemów powinny pozostawać z nimi spójne oraz wynikać z realizowanego programu nauczania.
- Wymagania dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia w przypadkach określonych przepisami.
- Nie formułuje się wymagań na ocenę niedostateczną. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań koniecznych określonych na ocenę dopuszczającą.

Zakres treści klasy VIII

Wymagania odnoszą się do społecznej natury człowieka; rodziny; szkoły i edukacji; praw człowieka; odpowiedzialności nieletnich; społeczności lokalnej i regionalnej; wspólnot narodowych i etnicznych oraz ojczyzny; udziału obywateli w życiu publicznym; mediów; demokracji i ustroju Rzeczypospolitej Polskiej oraz spraw międzynarodowych.

Ocena dopuszczająca (2)

poziom konieczny • rozpoznawanie i odtwarzanie podstawowych informacji

- wymienia i rozpoznaje podstawowe pojęcia, grupy, instytucje oraz zasady dotyczące życia społecznego i publicznego;
- wskazują podstawowe prawa i obowiązki ucznia, dziecka, obywatela oraz nieletniego;
- rozpoznaje najważniejsze organy samorządu terytorialnego i władz państwowych oraz podaje ich podstawowe zadania;

- odczytuję z prostego tekstu, przepisu, schematu, mapy, tabeli lub wykresu wyraźnie podaną informację;
- odróżniam w prostym przekazie medialnym informację o fakcie od komentarza lub opinii;
- rozpoznaję sytuację naruszenia prawa, przemocy lub cyberprzemocy i wskazuję osobę albo instytucję, do której można zwrócić się o pomoc;
- tworzę krótką wypowiedź dotyczącą omawianego zagadnienia społecznego lub obywatelskiego, wykorzystując podstawowe informacje.

Ocena dostateczna (3)

poziom podstawowy • rozumienie i opisywanie

- spełniam wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- wyjaśniam podstawowe zasady funkcjonowania grup społecznych, rodziny, szkoły oraz sposoby podejmowania decyzji i rozwiązywania konfliktów;
- opisuję prawa człowieka i dziecka, zasady odpowiedzialności nieletnich oraz rolę instytucji chroniących prawa;
- przedstawiam organizację i podstawowe zadania samorządu terytorialnego oraz najważniejszych organów państwa;
- wyjaśniam różnice między obywatelstwem a narodowością oraz znaczenie patriotyzmu, tolerancji i poszanowania mniejszości;
- opisuję formy udziału obywateli w życiu publicznym, działalność organizacji społecznych, wolontariat oraz podstawowe funkcje mediów;
- przedstawiam cele i przykłady działania Unii Europejskiej, Organizacji Narodów Zjednoczonych i NATO oraz udział Polski w tych organizacjach;
- wykorzystuję wskazane informacje do wyjaśnienia prostego problemu społecznego i uzasadniam własną opinię co najmniej jednym argumentem.

Ocena dobra (4)

poziom rozszerzony • stosowanie wiedzy w sytuacjach typowych

- spełniam wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- analizuję sytuacje społeczne, rozpoznaję przyczyny konfliktów lub problemów i porównuję możliwe sposoby ich rozwiązania;
- stosuję wiedzę o prawach, obowiązkach i procedurach, wskazując właściwą instytucję lub sposób działania w typowej sytuacji;
- porównuję zadania i kompetencje organów samorządu terytorialnego oraz władz ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej;
- analizuję typowe źródło dotyczące życia publicznego, odróżniam fakt od opinii, odczytuję dane i formułuję prosty wniosek;

- wyjaśniam zasady demokracji, państwa prawa, konstytucjonalizmu, suwerenności narodu, pluralizmu i trójpodziału władzy;
- analizuję problem społeczności lokalnej lub regionalnej i przedstawiam zgodne z prawem formy wpływania obywateli na decyzje władz;
- tworzę spójną wypowiedź, w której wykorzystuję pojęcia z zakresu WOS, dobieram informacje i uzasadniam stanowisko argumentami.

Ocena bardzo dobra (5)

poziom dopełniający • analiza, interpretacja i uzasadnianie

- spełniam wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- analizuję złożone zjawisko społeczne, prawne lub polityczne, uwzględniając jego przyczyny, skutki i interesy różnych uczestników;
- interpretuję przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, materiały medialne i wyniki badań opinii publicznej oraz oceniam przydatność informacji do rozwiązania problemu;
- porównuję instytucje, procedury lub formy aktywności obywatelskiej według samodzielnie dobranych kryteriów i uzasadniam wybór właściwego działania;
- oceniam działania obywateli, organizacji, mediów i władz z punktu widzenia prawa, dobra wspólnego oraz zasad etycznych życia publicznego;
- wyjaśniam złożoność tożsamości społeczno-kulturowej, analizuję przejawy nietolerancji i uzasadniam potrzebę przeciwstawiania się dyskryminacji;
- analizuję znaczenie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, ONZ i NATO oraz wpływ wybranych spraw międzynarodowych na życie społeczne;
- formułuję rozwiązanie problemu społecznego lub obywatelskiego, uwzględniam różne punkty widzenia i uzasadniam propozycję uporządkowanymi argumentami.

Ocena celująca (6)

poziom najwyższy • ocenianie, synteza i samodzielne rozwiązywanie problemów

- spełniam wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- samodzielnie rozwiązuję złożony problem obywatelski, łączę wiedzę z kilku działów oraz wykorzystując odpowiednie przepisy, procedury i instytucje;
- zestawiam i weryfikuję informacje z różnych źródeł, rozpoznaję ich zgodność, rozbieżności, aktualność i możliwe intencje nadawcy;
- oceniam konkurencyjne propozycje rozwiązania problemu publicznego, przewiduję ich możliwe konsekwencje i uzasadniam wybór;
- opracowuję zgodny z prawem plan działania obywatelskiego, określając problem, cel, adresata, możliwe formy wpływu i sposób oceny rezultatów;

- prowadzę rzeczową argumentację, odnoszę się do kontrargumentów i bronię własnego stanowiska z poszanowaniem zasad dyskusji;
- tworzę syntezę ukazującą związki między życiem jednostki, społecznością lokalną, państwem i środowiskiem międzynarodowym;
- opracowuję oryginalną i merytorycznie poprawną formę prezentacji wniosków, wykorzystując wiedzę i umiejętności w nowej sytuacji; osiągnięcie tej oceny nie wymaga materiału spoza podstawy programowej.

Podstawa opracowania

Podstawa prawna i programowa. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 356, z późn. zm.), w tym zmiany obowiązujące od 1 września 2024 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 996), oraz § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. (Dz.U. z 2026 r. poz. 378), określający harmonogram wdrażania nowej podstawy programowej. W klasie VIII w roku szkolnym 2026/2027 stosuje się dotychczasową podstawę programową WOS.

Zakres WOS w klasie VIII. Podstawa programowa obejmuje dwanaście działów, prowadzących od funkcjonowania człowieka w grupach i wspólnotach przez prawa człowieka, samorząd, społeczeństwo obywatelskie i media do ustroju Rzeczypospolitej Polskiej oraz spraw międzynarodowych.

Zasady formułowania wymagań. „Wymagania edukacyjne w codziennej praktyce dydaktycznej. Doświadczenia, dobre praktyki nauczycieli. Rekomendacje”, Zespół do spraw Przyjaznej Edukacji, 2026.

Uwaga organizacyjna

Dokument należy stosować do treści przewidzianych dla klasy VIII w dopuszczonym programie nauczania. Kolejność realizacji działów może być inna niż w podstawie programowej, ale nie zmienia to poziomów wymagań ani zasady ich kumulatywności.